
Fastleger presses av helseforsikringer

LEGELIVET

KARIN ISAKSSON RØ

karin.ro@lefo.no

Karin Isaksson Rø er ph.d., spesialist i arbeidsmedisin og seniorforsker ved LEFO – Legeforskningsinstituttet.

JØRGEN BREIVOLD

Jørgen Breivold er spesialist i allmennmedisin og ph.d.-kandidat ved Institutt for global helse og samfunnsmedisin, Universitetet i Bergen.

Fastleger er bekymret for overbehandling og økt ulikhet i helse. Likevel henvises pasienter med privat helseforsikring ofte uten medisinsk begrunnelse.

Antallet nordmenn med privat helseforsikring har økt jevnt de siste årene og var ved utgangen av 2023 rundt 816 000 [\(1\)](#). De fleste forsikringene dekkes via arbeidsgiver. I en ny studie har vi utforsket fastlegers holdninger til og erfaringer med privat helseforsikring [\(2\)](#).

1 309 av 4 848 fastleger (27 %) svarte på et spørreskjema i 2019. Et stort flertall mente at private helseforsikringer øker risikoen for overbehandling (93 %) og bidrar til ulikhet i helse (90 %).

42 % følte seg ofte presset av pasienter til å henvise til tross for manglende medisinsk indikasjon. 28 % rapporterte at de ofte eller alltid henviste pasienter med privat helseforsikring uten forutgående vurdering, og det var assosiert med opplevelse av press og ubehagelige reaksjoner når man ikke ønsket å henvise.

Fastlegens portvaktrolle er viktig både for å beskytte pasienter mot overbehandling og for å forvalte samfunnets (og forsikringsselskaperens) ressurser på en god måte [\(3\)](#). Resultatene viser at det er krevende å stå imot pasienters forventninger om henvisning basert på privat helseforsikring.

«Resultatene viser at det er krevende å stå imot pasienters forventninger om henvisning basert på privat helseforsikring»

Vi har tidligere vist at fastleger trenger anerkjennelse og støtte både fra kolleger og fra autoriteter i samfunnet for å kunne utøve portvaktrollen, spesielt når pasientens forventninger til utredning og behandling oppleves urimelige (4).

I 2020, kun få måneder etter datainnsamlingen i denne studien, lanserte Gjør kloke valg-kampanjen en nasjonal anbefaling om å unngå å henvise pasienter med privat helseforsikring uten medisinsk indikasjon (5).

Vi vil nå undersøke om innføringen av den nasjonale anbefalingen har hjulpet fastlegene i krysspresset mellom pasienters forventninger og egne medisinske vurderinger (6). Med data fra en spørreundersøkelse i 2021 vil vi sammenligne holdninger og erfaringer hos fastleger før og etter innføring av anbefalingen.

REFERENCES

1. Finans Norge. Antall forsikringer og premieinnbetalinger.
<https://www.finansnorge.no/tema/statistikk-og-analyse/forsikring/nokkeltall-skadeforsikring/> Lest 28.8.2024.
2. Breivold J, Isaksson Rø K, Nilsen S et al. Gatekeeping and referral of patients holding private health insurance: a survey among general practitioners in Norway. Scand J Prim Health Care 2024; 0: 1–9. [PubMed] [CrossRef]
3. Den norske legeforening. Riktig diagnose til rett tid – fastlegen som helsetjenestens portner.
<https://www.legeforeningen.no/contentassets/a61edc6fdd6c401f932c70a8ecbb7723/riktig-diagnose-til-rett-tid.pdf> Lest 11.9.2024.
4. Breivold J, Rø KI, Hjörleifsson S. Conditions for gatekeeping when GPs consider patient requests unreasonable: a focus group study. Fam Pract 2022; 39: 125–9. [PubMed][CrossRef]
5. Den norske legeforening. Gjør kloke valg.
<https://www.legeforeningen.no/kloke-valg/anbefalinger/legeforeningens-anbefalinger/norsk-forening-for-allmennmedisin/> Lest 28.8.2024.
6. Nilsen TM. Gjør kloke valg for pasienter med privat helseforsikring. Tidsskr Nor Legeforen 16.8.2021. <https://tidsskriftet.no/2021/08/aktuelt-i-foreningen/gjor-kloke-valg-pasienter-med-privat-helseforsikring> Lest 28.8.2024.

Publisert: 26. september 2024. Tidsskr Nor Legeforen. DOI: 10.4045/tidsskr.24.0461
Opphavsrett: © Tidsskriftet 2026 Lastet ned fra tidsskriftet.no 23. mars 2026.